

För säkert för lek

Trasiga eller förfallna lekplatser kastar ofta en illavarslande skugga över det omkringliggande området. Om lekytan då råkar vara kommunens ansvar ger det intrycket att de styrande inte bryr sig så mycket om barnen som råkar bo just där. Men regelbundna kontroller och underhåll är dyrt, vilket är en av orsakerna bakom trenden att de kommunala lekplatserna blir allt färre.

Trenden uppmärksammades nyligen i en debattartikel i SvD (14/2), där företrädare för flera organisationer menar att färre lekplatser hämmar barns rörelsebehov. Utvecklingen märks ofta lokalt. En nedsågad lekplats i Mariestad (MT 8/5–2015). En tydlig minskning av antalet lekplatser i Sölvesborg 2018 (SR 29/11) och Dalarna 2019 (SR 19/6). Och i januari stod det klart att mer än hälften av kommunens lekplatser i Karlshamn ska bort (SVT 3/1). Ofta hänvisar kommunerna till att de lekplatser som blir kvar i stället ska bli större och häftigare, men med effekten att barn och deras familjer får längre att gå.

Ansträngd ekonomi hos kommunerna är dock inte den enda förklaringen till att lekplatserna blir färre. Märit Jansson, universitetslektor vid Sveriges lantbruksuniversitet, förklarar att det också handlar om minskade krav på att barn ska ha nära till lekmiljöer, i kombination med skärpta säkerhetskrav.

De dyrare lekredskapen som uppfyller säkerhetskraven blir mindre intressanta för barn att leka med, påpekar Jansson, eftersom de små gärna söker sig till mer utmanande miljöer. De faktiskt lekvänliga platserna är ofta i stället skogsdungar eller andra spännande utrymmen, i den mån de finns nära hemmet – eller nära lekplatser.

Paradoxen blir att de stora, dyra och säkerhetsklassade lekplatserna – eller lekpalatsen – i barnens ögon ofta faller platt i jämförelse med buskage eller offentliga skulpturer. Sådana preferenser hos barn blir dessutom ännu mer slående om man tittar på alla de mål som kommuner sätter för lekytorna. De ska inte bara vara säkra, utan också miljömässigt hållbara, bidra till utveckling och fungera som mötesplats.

Även om ett kriterium också brukar vara att locka till lek tycks just den delen drunkna i alla andra mål. Och om barn inte finner lekplatserna tillräckligt stimulerande blir dessa varken särskilt utvecklande, eller någon vidare mötesplats för familjer. Och vad är poängen med en påkostad säkerhetsklassad klätterställning om barnen ändå föredrar trädet vid sidan om, utan säkerhetsklassning?

Nog är det viktigt att lekplatser inte är direkt farliga för barn, och visst är det önskvärt om de också kan bidra till andra värden än lek. Men då behöver kommunerna ha i åtanke att alltför värdevadderade gungor, rutschkanor och klätterställningar tenderar att ratas av den huvudsakliga målgruppen.

Agnes Karnatz